

รายงานการวิจัย

การวิจัยฟีโนโลยีของสะตอในภาคใต้ของประเทศไทย

Phenological study of *Parkia speciosa* Hassk.

in southern Thailand

ผศ. ดร.วิจิตต์ วรรณชิต

ภาควิชาพืชศาสตร์

คณะทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การวิจัยฟีโนโลยีของสะตอในภาคใต้ของประเทศไทย

วิจิตต์ วรรณชิต¹ และสุคนธ์ วงศ์ชนะ²

บทคัดย่อ

การวิจัยฟีโนโลยีของสะตอในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นการสังเกตและบันทึกการผลัดใบ แดกยอดอ่อน ออกดอก และติดฝักของสะตอในภาคใต้ทั้งสองฝั่ง โดยในภาคใต้ฝั่งตะวันตก ทำการศึกษาที่ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง ตำบลไม้ผาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง และภาคใต้ฝั่งตะวันออกที่สวนของเกษตรกร ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แต่ละสถานที่ใช้ต้นสะตอที่สมบูรณ์แข็งแรงให้ผลผลิตได้แล้วจำนวน 9 ต้นเป็นตัวแทนการศึกษา วิธีการศึกษาโดย การนับจำนวนการผลัดใบ แดกยอดอ่อน ออกดอกและติดฝักทุกเดือน ติดต่อกัน 2 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 — 2550 ควบคู่กับการบันทึกข้อมูลภูมิอากาศแต่ละสถานที่ประกอบการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การผลัดใบ แดกยอดอ่อน ออกดอก และติดฝักของสะตอในภาคใต้ทั้งสองฝั่ง มีช่วงเวลาและปริมาณการเกิดแปรปรวนแตกต่างกัน เนื่องจากความแตกต่างทางพันธุกรรมของต้นสะตอและสภาพภูมิอากาศที่ต่างกัน ในภาคใต้ทั้งสองฝั่งที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ การผลัดใบและแดกยอดอ่อนของสะตอในภาคใต้ทั้งสองฝั่งเกิดขึ้นเกือบทุกเดือน แต่เกิดขึ้นมากในช่วงฤดูแล้ง โดยในภาคใต้ฝั่งตะวันตก การผลัดใบและแดกยอดอ่อนเกิดขึ้นมาก 2 ช่วงคือ ช่วงแรกระหว่างเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์ ช่วงที่สองระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน ในภาคใต้ฝั่งตะวันออก การผลัดใบและแดกยอดอ่อนเกิดขึ้นมาก 2 ช่วงเช่นกันคือ ช่วงแรกระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม ช่วงที่สองระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน การออกดอกของสะตอเกิดขึ้นหลังจากยอดอ่อนเจริญเติบโตเป็นใบแก่เต็มที่บริเวณปลายกิ่งรอบทรงพุ่ม ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงต้นฤดูฝน ดอกบานและติดผลเป็นฝักมากภายในเวลาประมาณ 1 เดือนหลังจากออกดอก ในภาคใต้ฝั่งตะวันตก การออกดอกและติดฝักของสะตอเกิดขึ้นมากระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน ส่วนในภาคใต้ฝั่งตะวันออก เกิดขึ้นมากระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม ฝักสะตอใช้เวลาในการเจริญเติบโตจนกระทั่งแก่และเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 50 วัน ในภาคใต้ฝั่งตะวันตก ฝักสะตอจะแก่และมีการเก็บเกี่ยวออกสู่ตลาดก่อนภาคใต้ฝั่งตะวันออกประมาณ 30 - 45 วัน โดยช่วงเวลากการเก็บเกี่ยวผลผลิตสะตอออกสู่ตลาดทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกในเดือนมิถุนายน และทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกในเดือนกรกฎาคม

¹ ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง อ.สิเกา จ.ตรัง

Phenological study of *Parkia speciosa* Hassk. in southern Thailand

Wijit Wunnachit¹ and Sukon Wongchana²

Abstract

Phenological study of *Parkia speciosa* Hassk. in southern Thailand was designed to observed and recorded natural growth habit of leaf falling leaf flushing flowering and fruiting of the species in the western and eastern coasts of southern Thailand. The plot site in the western coast at Trang Horticultural Research Center located in tumbol Mai Fad amphoe Si Kao Trang province and in the east coast at the farmer farm located in tumbol Thung Tum Sao amphoe Hat Yai Songkhla province. Nine yielding heathy trees in each site were selected and marked. The amounts of leaf falling leaf flushing flowering and fruiting of each tree were monthly recorded for two consecutive years between year 2006-2007. Compiled with the climate data of the two locations. For the result it was found that timing and the amounts of leaf falling leaf flushing flowering and fruiting of the species in the two locations were fluctuated and different. That caused by the tree genetics and monsoonal climate of the area classified as south west monsoon and north east monsoon. For leaf falling and leaf flushing in both locations took place in different amounts all year round but peaked in dry season. Those in the western coast there were two peaks the first peak was between December and February and the second peak was between July and September. In the eastern coast there were also two peaks of leaf falling and leaf flushing the first peak was between February and March while the second peak was between July and September. After the young flushing leaves grew to maturity flowering performed at the branch end around the canopy mostly of flowering found in the early rainy season. Flowers bloomed and set fruit as pod within a month. The peak period of flowering and fruiting in the western coast was between April and June while that in the eastern coast was

between May and August. The pods grew to be mature and were ready for fresh pod harvest in 50 days. Harvesting time of *Parkia speciosa* Hassk. in the western coast was 30 – 45 days earlier than in the eastern coast. The harvesting peak period of *Parkia speciosa* Hassk. in the western and eastern coast of southern Thailand was in June and July respectively.

¹ Department of Plant Science, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkhla University

² Trang Horticultural Research Centre Si Kao district, Trang province